

# บทที่ 1

## บทนำ

### หลักการ และเหตุผล

ปัจจุบันน้ำมันปิโตรเลียมเป็นทรัพยากรพลังงานที่สำคัญ และมีบทบาทอย่างมากต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ และการพัฒนาประเทศในเชิงพาณิชย์หลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านอุตสาหกรรม คมนาคมขนส่ง และการเกษตรกรรม จากปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศ ผ่นวกกับปัญหาวิกฤตราคาน้ำมันตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกได้มีการขยับราคาสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และรวดเร็ว ทำให้การดำเนินธุรกิจของผู้ผลิตในประเทศมีต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ขณะเดียวกันผู้บริโภคก็ได้รับความเดือดร้อนจากภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มสูงขึ้น จากการปรับขึ้นของราคาสินค้าอุปโภคบริโภค รวมถึงการคมนาคมขนส่ง เพราะประเทศไทยเป็นประเทศที่ต้องพึ่งพาการนำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิงจากต่างประเทศ ทำให้ไม่สามารถควบคุมการปรับตัวของราคาน้ำมันได้ จึงได้รับผลกระทบจากความผันผวนของราคาน้ำมันในตลาดโลกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ถึงแม้ว่าวิกฤตการณ์ด้านพลังงานได้ก่อตัวและทวีความรุนแรงขึ้น แต่ประเทศไทยกลับมีปริมาณการใช้พลังงานที่สูงขึ้นเรื่อยๆ โดยในปี พ.ศ. 2546 มีปริมาณการใช้พลังงานเทียบเท่าน้ำมันดิบ 491,290 พันบาร์เรล และในปี พ.ศ. 2550 มีปริมาณการใช้พลังงานเทียบเท่าน้ำมันดิบ 585,825 พันบาร์เรล เพิ่มขึ้นประมาณ ร้อยละ 19.2 (กรมธุรกิจพลังงาน, 2551)

ประเทศไทยมีอัตราการใช้น้ำมันดีเซลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 – 2550 เฉลี่ย 47.81, 53.48, 53.47, 50.17, 51.17 ล้านลิตรต่อวัน ตามลำดับ จะเห็นได้ว่ามีการใช้น้ำมันดีเซลเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2548 ราคาน้ำมันดีเซลได้มีการขยับราคาสูงขึ้น จึงมีการรณรงค์ประหยัดพลังงานมากขึ้น โดยการนำเอาไบโอดีเซล (Biodiesel, B100) ซึ่งเป็นพลังงานทางเลือกใหม่ที่ได้จากการนำน้ำมันพืชใช้แล้ว หรือน้ำมันจากไขมันสัตว์ มาทำการแปรรูป แล้วนำไปผสมกับน้ำมันดีเซล ซึ่งไบโอดีเซลที่มีคุณสมบัติที่ดีที่สุด คือไบโอดีเซลแบบเอสเตอร์เนื่องจากการเผาไหม้ที่สะอาดกว่า ไอเสียมีคุณภาพดีกว่าเพราะออกซิเจนให้การสันดาปที่สมบูรณ์กว่าน้ำมันดีเซล จึงทำให้เกิดคาร์บอนมอนอกไซด์น้อย นอกจากนี้ยังมีเขม่าคาร์บอนน้อย จึงไม่ทำให้เกิดการอุดตันของระบบไอเสีย ทั้งยังช่วยยืดอายุการทำงานของเครื่องยนต์ได้อีกด้วย ซึ่งจะช่วยลดมลพิษได้ ทำให้ช่วยบรรเทาภาวะโลกร้อน (สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี, 2547) และมีการนำเอาน้ำมันไบโอดีเซลแบบลูกผสมออกจำหน่าย (ไบโอดีเซล B5) ซึ่งสถานีที่ให้บริการน้ำมันไบโอดีเซล B5 มีอยู่ 2 แห่ง คือ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และบริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) อีกทั้งยังมีการส่งเสริมการใช้ไบโอดีเซล โดยกำหนดให้บริษัทน้ำมันทุกแห่งปรับคุณภาพน้ำมันดีเซลให้

ผสมไบโอดีเซลในระดับไม่เกิน 2% หรือ B2 โดยประกาศมาตรฐานบังคับใช้ภายในวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2551 รวมทั้งยังส่งเสริมการใช้น้ำมันไบโอดีเซลชนิด B5 (น้ำมันดีเซลผสมด้วย B100 ในสัดส่วน 5%) และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 จะเริ่มมีการจำหน่ายไบโอดีเซล B10 ทั่วประเทศ โดยมีความต้องการไบโอดีเซล ประมาณ 8.5 ล้านลิตรต่อวัน (กระทรวงพลังงาน, 2550)

จังหวัดเชียงใหม่เป็นเมืองหลักของภาคเหนือ เป็นศูนย์กลางการบริหาร การพัฒนา การพาณิชย์ อุตสาหกรรม การศึกษา การท่องเที่ยว และคมนาคม ในภาคเหนือตอนบน ได้พัฒนาให้มีความเจริญในด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่องและมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว และเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีผู้คนให้ความสนใจดำเนินธุรกิจสถานีบริการน้ำมันไบโอดีเซล ในปี พ.ศ. 2545 ได้มีการศึกษาถึงเรื่องทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อน้ำมันไบโอดีเซล พบว่าผู้บริโภคส่วนใหญ่คิดว่าน้ำมันดีเซลทั่วไปมีคุณภาพดีกว่าน้ำมันไบโอดีเซล และมีความต้องการที่จะไม่ใช้น้ำมันไบโอดีเซลต่อไป (ธีรชัย วาสนาสมสกุล, 2545) แต่ทั้งนี้กระทรวงพลังงานได้ผลักดันให้มีการใช้น้ำมันไบโอดีเซลมากขึ้น โดยพยายามผลักดันให้น้ำมันไบโอดีเซลมีราคาถูกกว่าน้ำมันดีเซล 1 บาทต่อลิตร (กระทรวงพลังงาน, 2550) ทางด้านบริษัท ปตท.จำกัด (มหาชน) ได้มีการวิจัย และพัฒนาคุณภาพน้ำมันไบโอดีเซลเรื่อยมา จนผ่านมาตรฐานของกรมธุรกิจพลังงาน (การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย, 2551)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2548 (การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย, 2551) ราคาน้ำมันภายในประเทศขยับราคาสูงขึ้นมากดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงราคาน้ำมันประเภทต่าง ๆ ภายในประเทศไทย

	ราคาน้ำมัน (บาท)							
	พ.ศ. 2548		พ.ศ. 2549		พ.ศ. 2550		พ.ศ. 2551	
ประเภทน้ำมัน	กลางปี	ปลายปี	กลางปี	ปลายปี	กลางปี	ปลายปี	กลางปี	ปลายปี
เบนซิน95	24.94	26.04	29.79	26.49	30.39	32.89	43.89	-
เบนซิน91	24.14	25.24	28.99	25.69	29.59	31.59	42.79	21.39
แก๊สโซฮอล์95	23.44	24.54	28.29	24.99	26.89	28.89	39.19	16.89
แก๊สโซฮอล์91	-	-	-	-	26.39	28.09	38.39	16.09
อี-20	-	-	-	-	-	-	37.89	15.59
ดีเซล	20.99	23.49	27.54	23.34	25.34	29.34	44.24	19.34
ไบโอดีเซล(B5)	-	-	-	-	-	-	43.54	17.84

ที่มา : การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (2551, ออนไลน์)

จากตารางแสดงราคาน้ำมัน จะเห็นได้ว่าจากวิกฤตราคาน้ำมันที่เกิดขึ้นส่งผลให้ราคาน้ำมันภายในประเทศขยับสูงขึ้นมากจนราคาน้ำมันดีเซลมีราคาสูงกว่าน้ำมันเบนซิน แม้กระทั่งราคาน้ำมันไบโอดีเซลก็มีราคาสูงกว่าน้ำมันเบนซิน (การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย, 2551)

จากที่กล่าวมานั้นทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะทำการศึกษา ทักษะคติของผู้บริโภคหลังวิกฤตราคาน้ำมันต่อน้ำมันไบโอดีเซลในอำเภอเมืองเชียงใหม่ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และเอกชนสามารถนำข้อมูลไปใช้ประกอบการวางแผนทางการตลาด สำหรับน้ำมันไบโอดีเซลให้เหมาะสมต่อไป

### วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาทักษะคติของผู้บริโภคหลังวิกฤตราคาน้ำมันที่มีต่อน้ำมันไบโอดีเซลในอำเภอเมืองเชียงใหม่

### ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบทักษะคติของผู้บริโภคหลังวิกฤตราคาน้ำมันที่มีต่อน้ำมันไบโอดีเซลในอำเภอเมืองเชียงใหม่
2. เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และเอกชน สามารถนำข้อมูลไปใช้ประกอบการวางแผนการตลาดให้เหมาะสมต่อไป

### นิยามศัพท์

**ทัศนคติ** หมายถึง สิ่งที่อยู่ภายในความนึกคิดของมนุษย์ เกิดจากองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก หรือความคิดเห็น และพฤติกรรม ซึ่งจะเกิดขึ้นกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ว่าจะเป็นวัตถุประสงค์ของทั้งสิ่งที่จับต้องได้ และจับต้องไม่ได้

**ผู้บริโภค** หมายถึง ผู้ที่ใช้รถยนต์บรรทุกทุกส่วนบุคคลที่ใช้น้ำมันไบโอดีเซลในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ซึ่งใช้น้ำมันไบโอดีเซลที่มีจำหน่ายในสถานีบริการน้ำมัน

**น้ำมันไบโอดีเซล B5** หมายถึง น้ำมันเชื้อเพลิงที่มีส่วนผสมของไบโอดีเซล 5% ที่ใช้กับเครื่องยนต์ดีเซลในรถยนต์บรรทุกทุกส่วนบุคคล ที่มีจำหน่ายในสถานีบริการน้ำมันปตท. และสถานีบริการน้ำมันบางจาก ในอำเภอเมืองเชียงใหม่ โดยไบโอดีเซลสามารถผลิตได้จากน้ำมันพืชใช้แล้วหรือน้ำมันจากไขมันสัตว์

**ภาวะวิกฤตราคาน้ำมัน** หมายถึง ช่วงเวลาที่น้ำมันดีเซลมีราคาสูงขึ้นมาก ตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ. 2550 ถึง เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2551